

Sygn. akt III AUa 2123/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Krystyna Merker (spr.)
Sędziowie	SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos SSO del. Ewelina Kocurek - Grabowska
Protokolant	Aneta Szafruga

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. W. (J. W.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 10 września 2012r. sygn. akt IX U 324/12

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie.

/-/ SSO del. E.Kocurek-Grabowska /-/ SSA K.Merker /-/ SSA M.Woźnowska-Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2123/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 września 2012 r., sygn. akt IX U 324/12, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 31 stycznia 2012 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu J. W. prawo do emerytury począwszy od 1 września 2012 r.

Na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego, zeznań świadków J. G., Z. K. oraz zeznań ubezpieczonego

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony J. W. urodził się w dniu (...) W dniu 27.01.2011r. po raz pierwszy wystąpił z wnioskiem o przyznanie uprawnień do wcześniejszej emerytury.

Oddział ZUS decyzją z dnia 23.02.2011r., zmienioną decyzją z 15.04.2011r., odmówił prawa do wnioskowanego świadczenia. Organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1.01.1999r. okres składkowy i nieskładkowy w łącznym wymiarze 30 lat, 4 miesięcy i 1 dnia - w tym 6 lat, 8 miesięcy i 29 dni okresów pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach,

to jest okresy zatrudnienia od dnia 1.04.1971r. do dnia 5.01.1973r. w Kombinacie (...) S.A. Koksownia (...) na stanowisku laboranta oraz od dnia 1.01.1994r. do dnia 31.12.1998r. w KWK (...) w C. na stanowisku maszynisty turbogeneratorsa, konserwatorsa maszyn

i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 20.09.2011r. tutejszy Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego w sytuacji, gdy pomimo bezspornego osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego 60 lat, a także posiadania przez wymienionego na dzień 1.01.1999r. wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy i pozostawał nadal w zatrudnieniu w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w C..

Zgodnie z poczynionymi ustaleniami faktycznymi w okresie od dnia 16.01.1985r. do dnia 10.12.1999r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. KWK (...) w C. kolejno na stanowiskach:

- od dnia 16.01.1985r. do dnia 14.04.1985r. - st. rzemieślnika n/p,

- od dnia 15.04.1985r. do dnia 30.06.1987r. - kierowcy n/p,

- od dnia 1.07.1987r. do dnia 31.12.1993r. - mechanika - kierowcy n/p,

- od dnia 1.01.1994r. do dnia 09.03.1994r. - maszynisty turbogeneratorsa n/p,

- od dnia 10.03.1994r. do dnia 30.06.1996r. - konserwatorsa urządzeń przerób -

ślusarza na przeróbce,

- od dnia 1.07.1996r. do dnia 10.12.1999r. - konserwatorsa urządzeń przerób.-

st. ślusarza na przeróbce (według świadectwa pracy z dnia 10.12.1999r., k.21 akt

rentowych).

Zaskarżoną decyzją z dnia 31.01.2012r. organ rentowy działając w oparciu

o art. 114 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 184 powołanej powyżej ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sytuacji, gdy ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów mających wpływ na prawo

do świadczenia i tym samym nadal nie udowodnił wymaganego co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w odwołaniu wnosił o zaliczenie do okresów pracy

w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od dnia 16.01.1985r. do dnia 31.12.1993r. j.w.

Sąd I instancji wskazał, że ubezpieczony w spornym okresie był zatrudniony w (...) S.A. KWK (...) w C. w dziale transportu jako kierowca samochodu przystosowanego do przewożenia materiałów niebezpiecznych. Był to samochód marki Ż., którym ubezpieczony przewoził pomiędzy Oddziałami kopalni, a także poza jej terenem butle tlenowe i acetylenowe. Samochód ten był samochodem specjalistycznym w takim rozumieniu, że miał on zainstalowane specjalne skrzynie na butle - ładunkowe, był oznakowany jako samochód specjalistyczny żółtymi tablicami z przodu i z tyłu oraz wyposażony w specjalne gaśnice. Miał też specjalne dopuszczenie do ruchu, do przewozu materiałów niebezpiecznych. Do obowiązków ubezpieczonego w okresie jw. należał też załadunek i rozładunek przewożonych butli.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że pełne butle pobierał z magazynu przystosowanego do przechowywania materiałów niebezpiecznych, a przywoził puste. Ubezpieczony ukończył kurs uprawniający go do przewozu takich towarów, co było warunkiem wykonywania pracy w tym charakterze. Była to praca niebezpieczna, gdyż przy awarii lub kolizji mogło dojść do wybuchu. Ubezpieczony pracę w tym charakterze wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od godziny 6.00 do godziny 14.00. W związku z wytyczonym do obsługi dużym terenem, obejmującym około 100 oddziałów zdarzało się niejednokrotnie, iż pracował w godzinach nadliczbowych.

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś w dniu 31.08.2012r. rozwiązał stosunek pracy z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w C..

Sąd Okręgowy wskazując na treść art. 184, art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. Nr 39, poz. 353 ze zm.) i § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) uznał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe w sprawie pozwala jednoznacznie stwierdzić, iż ubezpieczony w spornym okresie od dnia 16.01.1985r. do dnia 31.12.1993r. pracując w (...) S.A. KWK (...) w C. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w warunkach szczególnych wymienione w Wykazie A, Dziale VIII, poz. 2, to jest „prace kierowców samochodów specjalistycznych”, gdy prace związane z załadunkiem i rozładunkiem butli gazowych oraz ich montażem miały charakter wyłącznie marginalny, a nadto gdy nierozdzielnie i ściśle związane były z pracą kierowcy jw.

Ustalając powyższe w zakresie rzeczywiście wykonywanej pracy przez ubezpieczonego w wymienionym okresie, Sąd Okręgowy oparł się na danych wynikających ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji, a w szczególności dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, a także zeznaniach świadków oraz ubezpieczonego.

Sąd I instancji zaznaczył, że z powyższej dokumentacji, nie kwestionowanej przez żadną ze stron, jednoznacznie wynika, iż ubezpieczony w okresach jw. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako kierowca samochodów specjalistycznych. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w pełni potwierdza zeznania ubezpieczonego oraz świadków w zakresie wymiaru i charakteru wykonywanej pracy.

Rozstrzygając w sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, iż ubezpieczony spełnia wszystkie konieczne przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury,

o których mowa w art. 184 powołanej ustawy, w tym udowodnił, przy uwzględnieniu okresu jw. uznanego przez Sąd, okres pracy w szczególnych warunkach przekraczający 15 lat.

W konsekwencji takiego stanowiska Sąd I instancji z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu na podstawie art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury począwszy od dnia 1 września 2012r. tj. od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżył on wyrok w całości, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a przez to błędną jego ocenę prowadzącą do przyjęcia, iż ubezpieczony spełnił warunki do nabycia świadczenia emerytalnego,

2) naruszenie prawa materialnego:

- art. 184 w/z z art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1985r. nr 7, poz. 21 z późn. zm.) przez niewłaściwe zastosowanie i konstatację, iż ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach przez wymagany okres zatrudnienia.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie orzeczenia Sądu I instancji

i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skarżący podniósł, że z dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych wynika, iż ubezpieczony w okresie od 16 stycznia 1985r. do 14 kwietnia 1985r. wykonywał pracę „st. rzemieślnika na powierzchni”, a w okresie od 1 lipca 1987r. do 31 grudnia 1993r. pracę „mechanik-kierowca na powierzchni”.

Jedynie pomiędzy tymi okresami miał wykonywać pracę „kierowcy na powierzchni” choć bez sprecyzowania rodzaju kierowanych pojazdów (świadcstwo pracy z 10.12.1999r.).

Apelujący zwrócił uwagę na fakt, że z pisma Kompanii Węglowej z 17 grudnia 2010r. wynika, iż stanowisko mechanika-kierowcy w oddziale transportu samochodowego nie jest zaliczane do pracy w szczególnych warunkach.

Dokumentom tym Sąd I instancji odmówił znaczenia dla sprawy bez podania przyczyny odmowy przyznania im wiarygodności i mocy dowodowej. Nadto zdaniem organu rentowego oparcie się przez Sąd I instancji na zeznaniach świadków przy braku odzwierciedlenia ich treści w dokumentacji pracowniczej i aktach rentowych ubezpieczonego budzi zastrzeżenia.

Apelujący zarzucił, że na dzień wydania decyzji organu rentowego (31.01.2012r.) ubezpieczony nie spełniał również warunku rozwiązania stosunku pracy, co stanowi samodzielną i wystarczającą przesłankę oddalenia odwołania.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 12 czerwca 2013 r. pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o oddalenie apelacji.

Ubezpieczony na rozprawie apelacyjnej wyjaśnił, że w latach od 1 lipca 1987 r. do 31 grudnia 1993r. wykonywał obok czynności kierowcy samochodów specjalistycznych prace związane z naprawą samochodów marki Ż. i S..

Były to prace mechaniczne różne i sprowadzały się do pracy w kanałach, jak i poza kanałami.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i w konsekwencji zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było ustalenie czy na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony legitymował się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach oraz czy spełniał przesłanki do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 - dalej zwanej ustawą).

Przepis art. 184 ustawy w sposób odrębny i szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy - 1 stycznia 1999r., legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy, gwarantując im prawo do nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo prawo do świadczenia obwarowano nieprzystąpieniem do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązaniem

stosunku pracy. Intencją ustawodawcy było zapewnienie nabycia uprawnień emerytalnych dla tej kategorii ubezpieczonych, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniali wymagane warunki stażu, w tym stażu pracy w szczególnych warunkach, za wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy. Sytuacja ubezpieczonych, wskazanych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe, realizowane po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Ustalenie czy wykonywane obowiązki pracownicze były realizowane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze podlega ocenie na podstawie przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 - zwane dalej rozporządzeniem).

W myśl § 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z kolei § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia określa przesłanki, których łączne spełnienie przez pracownika, warunkuje nabycie prawa do emerytury z tytułu pracy

w szczególnych warunkach, a to osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego:

55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz wykazanie wymaganego okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Tymczasem organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił 30 lat i 4 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 6 lat,

8 miesięcy i 29 dni pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił m.in. okresu pracy od 16 stycznia 1985r. do 31 grudnia 1993r. w KWK (...)

z uwagi na brak świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji bezzasadnie zaliczył powyższy okres do pracy w warunkach szczególnych.

Trafnie bowiem zarzucił apelujący, że w okresie od 16 stycznia 1985r. do 14 kwietnia 1985r. ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku

„st. rzemieślnika na powierzchni”, a w okresie od 1 lipca 1987r. do 31 grudnia 1993r. pracę „mechanik - kierowca na powierzchni” i jedynie między tymi okresami wykonywał pracę na stanowisku „kierowcy na powierzchni”. Powyższe potwierdza świadectwo pracy z dnia 10 grudnia 1999r., z którego wynika, że jedynie w okresie od 15 kwietnia 1985r. do 30 czerwca 1987r. ubezpieczony był zatrudniony na tym stanowisku. Co więcej, na rozprawie apelacyjnej w dniu 12 czerwca 2013r. ubezpieczony przyznał, że w okresie od 1 lipca 1987r. do 31 grudnia 1993r. obok pracy kierowcy wykonywał również prace mechaniczne związane z naprawą samochodów ciężarowych.

Zatem ubezpieczony nie wykonywał pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 16 stycznia 1985r. do 31 grudnia 1979r. na stanowisku kierowcy samochodów specjalistycznych, o jakim mowa w Wykazie A, Dział VIII, poz. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

W tym stanie Sąd Apelacyjny odmówił wiary zeznaniom świadków J. G., Z. K. i J. W. odnośnie wykonywania przez ubezpieczonego tylko pracy kierowcy samochodów specjalistycznych, skoro sam ubezpieczony przyznał, że wykonywał również prace mechaniczne związane z naprawą samochodów.

Ponadto słusznie zarzuca organ rentowy, że z pisma Kompanii Węglowej z dnia 17 grudnia 2011r. wynika, że stanowisko mechanika kierowcy w oddziale transportu samochodowego nie jest zaliczane do pracy w warunkach szczególnych.

Na marginesie stwierdzić trzeba, że, wbrew zarzutom apelującego, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje okoliczność, że na dzień wydania decyzji ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, bowiem przewidziana w art. 316 k.p.c. zasada aktualności orzeczenia ma pełne zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Reasumując ubezpieczony nie wykazał, że przez okres 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych i tym samym nie spełnił warunku do przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009. Nr 153, poz. 1227 j.t.).

Z tych względów, wobec zasadności zarzutów organu rentowego podniesionych w apelacji, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu I instancji i oddalił odwołanie.

/-/ SSO del. E.Kocurek-Grabowska /-/ SSA K.Merker /-/ SSA M.Woźnowska-Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek